

BỘ GIÁO DỤC ĐÀO TẠO

BỘ TƯ PHÁP

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI

NGUYỄN THỊ THU HIỀN

**GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP VỀ CHỐNG BÁN
PHÁ GIÁ TRONG KHUÔN KHỔ WTO VÀ SỰ
THAM GIA CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN
VÀ VIỆT NAM – NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ
THỰC TIỄN**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ LUẬT HỌC

HÀ NỘI - 2014

BỘ GIÁO DỤC ĐÀO TẠO

BỘ TƯ PHÁP

TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT HÀ NỘI

NGUYỄN THỊ THU HIỀN

**GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP VỀ CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ
TRONG KHUÔN KHỔ WTO VÀ SỰ THAM GIA CỦA
CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ VIỆT NAM –
NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN**

Chuyên ngành: Luật quốc tế

Mã số: 62 38 01 08

LUẬN ÁN TIẾN SĨ LUẬT HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

PGS.TS. HOÀNG PHƯỚC HIỆP

HÀ NỘI - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu độc lập của cá nhân tôi. Nội dung cũng như các số liệu trình bày trong luận án hoàn toàn trung thực. Những kết luận khoa học của luận án chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

TÁC GIẢ LUẬN ÁN

NCS. Nguyễn Thị Thu Hiền

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

AB	Appellate Body - <i>Cơ quan Phúc thẩm</i>
ACWL	Advisory Centre on WTO Law – <i>Trung tâm tư vấn về pháp luật WTO</i>
ADA	Anti-Dumping Agreement - <i>Hiệp định về chống bán phá giá</i>
ADC	Anti-Dumping Code - <i>Bộ luật về chống bán phá giá</i>
BPG	<i>Bán phá giá</i>
DSB	Dispute Settlement Body - <i>Cơ quan giải quyết tranh chấp</i>
DSM	Dispute Settlement Mechanism – <i>Cơ chế giải quyết tranh chấp</i>
DSU	Understanding on rules and procedures governing the settlement of disputes - <i>Thỏa thuận về các quy tắc và thủ tục điều chỉnh việc giải quyết tranh chấp</i>
EC	European Communities – <i>Cộng đồng Châu Âu</i>
EU	European Union – <i>Liên minh Châu Âu</i>
GATT	General Agreement on Trade and Tariffs - <i>Hiệp định chung về thương mại và thuế quan</i>
GATT 1947	<i>Hiệp định chung về thương mại và thuế quan năm 1947</i>
GATT 1994	<i>Hiệp định chung về thương mại và thuế quan năm 1994</i>
Nxb	<i>Nhà xuất bản</i>
USDOC	United States Department of Commerce – <i>Bộ thương mại Hoa Kỳ</i>
VCCI	Vietnam Chamber of Commerce and Industry - <i>Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam</i>
WTO	World Trade Organization - <i>Tổ chức Thương mại thế giới</i>

MỤC LỤC

	Trang
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU Ở CÁC NƯỚC VÀ Ở VIỆT NAM LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN	8
1.1. Tình hình nghiên cứu ở các nước	8
1.2. Tình hình nghiên cứu ở Việt Nam	14
1.3. Các vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu và phương pháp xử lý vấn đề	21
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1	25
CHƯƠNG 2: NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN ĐỐI VỚI TRANH CHẤP VỀ CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ VÀ PHÁP LUẬT QUỐC TẾ ÁP DỤNG TRONG GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP VỀ CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ TẠI WTO	26
2.1. Lịch sử hình thành, phát triển và việc áp dụng pháp luật quốc tế trong giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá tại WTO	26
2.1.1. Giai đoạn trước năm 1947	26
2.1.2. Giai đoạn từ năm 1947 cho đến năm 1995	27
2.1.3. Giai đoạn từ năm 1995 cho đến nay	29
2.2. Quan niệm hiện hành của WTO về chống bán phá giá, tranh chấp về chống bán phá giá và pháp luật quốc tế áp dụng trong giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá	31
2.2.1. Quan niệm hiện hành của WTO về chống bán phá giá và tranh chấp về chống bán phá giá	31

2.2.2.	Quan niệm hiện hành của WTO về pháp luật quốc tế áp dụng trong giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá	42
2.3.	Nội dung những vấn đề chung của pháp luật quốc tế áp dụng trong giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá tại WTO	44
2.3.1.	DSM của WTO – Nền tảng pháp luật áp dụng trong giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá tại WTO	44
2.3.2.	Qui định đặc biệt và khác biệt trong DSM của WTO dành cho các nước đang phát triển	59
2.3.3.	Quan hệ tương tác giữa giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá theo pháp luật WTO và giải quyết tranh chấp về bán phá giá theo pháp luật quốc gia thành viên	62
2.4.	Nội dung những vấn đề cụ thể của pháp luật quốc tế áp dụng trong giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá tại WTO	64
2.4.1.	Phạm vi các vấn đề tranh chấp về chống bán phá giá được giải quyết tại DSB	64
2.4.2.	Nội dung một số vấn đề cụ thể khác của pháp luật quốc tế áp dụng trong giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá tại WTO	76
	KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	78
	CHƯƠNG 3: THỰC TIỄN GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP TẠI WTO VỀ CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ VÀ SỰ THAM GIA CỦA CÁC NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN VÀ VIỆT NAM	80
3.1	Thực tiễn giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá	80
3.1.1.	Sơ lược thực trạng giải quyết tranh chấp tại WTO về chống	80

	bán phá giá	
3.1.2.	Thực tiễn giải quyết tranh chấp về chống bán phá giá theo các giai đoạn trong qui trình tố tụng của DSM	86
3.2.	Thực tiễn tham gia của một số nước đang phát triển vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá và những bài học kinh nghiệm cần chú ý	95
3.2.1.	Thực tiễn tham gia của Ấn Độ vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá	96
3.2.2.	Thực tiễn tham gia của Trung Quốc vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá	99
3.2.3.	Thực tiễn tham gia của Thái Lan vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá	107
3.3.	Thực tiễn tham gia của Việt Nam vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá	111
	KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	118
	CHƯƠNG 4: PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ SỰ THAM GIA CỦA VIỆT NAM VÀO VIỆC GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP TẠI WTO VỀ CHỐNG BÁN PHÁ GIÁ	120
4.1.	Những quan điểm và định hướng cơ bản nhằm nâng cao hiệu quả sự tham gia của Việt Nam vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá	120
4.2.	Những giải pháp và đề xuất nhằm nâng cao hiệu quả sự tham gia của Việt Nam vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá	125
4.2.1.	Nhóm giải pháp chung nhằm nâng cao hiệu quả sự tham gia của Việt Nam vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về	125

	chống bán phá giá	
4.2.2.	Một số đề xuất cụ thể khi Việt Nam tham gia vào việc giải quyết tranh chấp tại WTO về chống bán phá giá với tư cách là nguyên đơn, bị đơn và bên thứ ba	134
	KẾT LUẬN CHƯƠNG 4	145
	KẾT LUẬN	146
	DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN ĐÃ ĐƯỢC CÔNG BỐ	
	DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	
	PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Trong thương mại quốc tế hiện nay, các tranh chấp về chống BPG ngày càng trở nên phức tạp và phổ biến khi mà các biện pháp chống BPG đang được nhiều quốc gia, trong đó chủ yếu là các nước phát triển, sử dụng như một rào cản trong thương mại và bảo hộ cho ngành sản xuất nội địa. Trong vòng 17 năm, tính từ ngày 1/1/1995 cho tới ngày 30/06/2013, đã có tổng cộng 4.358 vụ điều tra chống BPG mới được khởi xướng với 2.795 biện pháp chống BPG đã được áp dụng bởi các thành viên WTO. Các vụ điều tra chống BPG và sử dụng các biện pháp chống BPG của các thành viên WTO mặc dù không tăng nhiều về số lượng nhưng chúng ngày càng trở nên phức tạp và khó kiểm soát hơn. Tính đến hết tháng 12/2013, khoảng hơn 100 thành viên WTO đã có khung pháp lý về điều tra chống BPG, trong số đó, có đến hơn nửa số thành viên mỗi năm khởi xướng ít nhất 1 vụ điều tra chống BPG [64], và khoảng 70 thành viên WTO đã tiến hành các vụ điều tra chống BPG trên thực tế [54]. Bởi vậy, trước thực trạng nói trên, các thành viên WTO, bên cạnh việc tìm ra những giải pháp để đối phó với các cuộc điều tra về chống BPG và việc áp thuế chống BPG, đã tích cực sử dụng những cơ chế thích hợp để bảo vệ các quyền và lợi ích chính đáng của mình. Một trong những cơ chế được đánh giá là có hiệu quả nhất hiện nay chính là DSM của WTO.

Theo Điều 17 của ADA, các thành viên WTO có thể đưa các tranh chấp về chống BPG ra giải quyết theo DSM của tổ chức này. Trên thực tế, tính đến hết tháng 12/2013, 102 vụ tranh chấp về chống BPG đã và đang được giải quyết tại WTO [78]. Tuy nhiên, bên cạnh những thành công đạt được, qua hơn 19 năm tồn tại, việc giải quyết tranh chấp về chống BPG nói riêng và DSM của WTO nói chung đã bộc lộ một số điểm hạn chế và bất cập cần phải được hoàn thiện.

Ngày 11/01/2007, Việt Nam đã chính thức trở thành thành viên thứ 150 của WTO và được hưởng qui chế dành cho một thành viên đang phát triển. Kể từ thời điểm đó, Việt Nam có đầy đủ các quyền, nghĩa vụ và được hưởng sự đối xử đặc biệt và khác biệt dành cho thành viên đang phát triển trong giải quyết tranh chấp tại WTO để bảo vệ những lợi ích chính đáng của mình. Tính đến hết tháng 12/2013, Việt Nam đã tham gia vào chín vụ tranh chấp về chống BPG trên tổng số mười chín vụ kiện có sự tham gia của Việt Nam tại WTO [59]. Qua từng vụ tranh chấp, Việt Nam, ở một mức độ nhất định, đã tham gia chủ động và tích cực vào DSM của WTO. Tuy nhiên, sự tham gia đó vẫn còn những hạn chế bởi tính phức tạp của các vụ tranh chấp về chống BPG tại WTO cũng như cơ chế điều phối của chính Việt Nam.

Việc nghiên cứu pháp luật của WTO, cũng như yêu cầu chủ động và tích cực hội nhập kinh tế quốc tế, chủ động tham gia vào việc giải quyết các tranh chấp quốc tế là nhiệm vụ trọng tâm được đặt ra trong các văn kiện của Đảng và Nhà nước như Nghị quyết số 22-NQ/TW ngày 10/04/2013 của Bộ Chính trị về hội nhập quốc tế; Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 05/02/2007 của Hội nghị lần thứ 4 Ban Chấp hành Trung ương Đảng Khoá X về một số chủ trương, chính sách lớn để nền kinh tế phát triển nhanh và bền vững khi Việt Nam là thành viên của Tổ chức Thương mại thế giới; Nghị quyết số 07-NQ/TW ngày 27/11/2001 của Bộ Chính trị về hội nhập kinh tế quốc tế; Nghị quyết số 16/2007/NQ-CP của Chính phủ ngày 27/02/2007 ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 08-NQ/TW; Quyết định số 37/2002/QĐ-TTg ngày 14/03/2002 của Thủ tướng Chính phủ về Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết số 07-NQ/TW; Chỉ thị số 01/CT-TTg ngày 09/11/2012 của Thủ tướng Chính phủ về một số biện pháp triển khai chủ trương chủ động và tích cực hội nhập quốc tế.